

Salme Räsänen

Muistelmia lapsuudesta vanhuuteen

Monivaiheinen elämäni

Harjamäen sairaala Siilinjärvellä 1970-luvulla

Muistelmia lapsuudesta vanhuuteen

Monivaiheinen elämäni

Salme Räsänen

Copyright © **2018** Salme Räsänen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-800-669-5

Lukijalle

Sukupolvet vuosisatojen takaa elävät ja vaikuttavat minussa. En tunne heidän tarinaansa. Eletty elämä 80-vuoden kokemuksella antaa läpileikkauksen lähisuvun kohtaloihin, valintoihin ja luonteeni muovautumiseen.

Päällimmäisenä nousee esille kiitollisuus siitä, että minusta tuli minä.

Muistelmani on kunnianosoitus sitkeille, osaaville, uhrautuville sukuni ihmisille. Pisara heistä on osa minua ja jatkuu lapsissani, lapsenlapsissani jne.

Kirjan lopussa on liitteenä kuvaus työhistoriastani Harjamäen sairaalassa. Osia siitä on julkaistu aikaisemmin kirjassa Harjamäki muistoissamme.

Siilinjärven palvelukeskus Akuliinassa 1.11.2018
Salme Räsänen

Omakekuva 2017

Salmen jutut.

Kirjoittelen omaa elämäkertaani.

Lapsuus

Olen Salme Sinikka Räsänen o.s. Montonen, syntynyt 31.3. 1937 Ristiinassa. Äidillä ja isällä oli siellä harmaa omakotitalo.

Vanhempieni omakotitalo Ristiinassa

Äiti on kertonut, että opin 9 kk:n ikäisenä kävelemään juoksu-
vauhtia. Äiti joutui joskus jättämään minut yksin piipahtaes-
saan asioilla. Kerran olin tyhjentänyt pönttöuunista tuhkaa lat-
tialle ja arvatkaa missä siivossa olin ja myös juuri siivottu hu-
one! Onneksi tuhka oli jäähtynyttä. Kerran äiti oli katsonut ensin
ikkunasta, mitä tyttö nyt on saanut aikaiseksi. Olin sillä kertaa
istunut lattialla ja nyppinyt joltain hyönteiseltä jäseniä irti.

Sillä kylällä asui opettaja Valve, jolla oli Salme-niminen tytär.
Sen mukaan minä sain etunimeni. Tapasin toimittaja Salme
Valveen Porvoossa, ollessani siellä Porvoon Naisopistossa ja
Lukiossa. Otin häneltä saksankielen tunteja.

Muutimme kesällä 1938 Polvijärvelle, jossa veljeni Soini Ka-
levi syntyi 17.9.1938. Polvijärven kotimme oli pieni maatila,
jossa voimme pitää 3-4 lehmää, hevosen, sian, pari lammasta ja
kanoja. Mökki oli

Minä ratsailla

Kylylahden kylässä
metsän keskellä. --
Äiti on kertonut, että
isämme oli hyvin
jäntevä ja iltamissa
Ristiinassa hän tanssi
käsillään Säkkijärven
polkkaa. Niinpä hän
käsissään kannatteli
minua jaloista korke-
alla ilmassa. Sen
muistan hämärästi.
Hän myös piti minua
hevosen selässä val-

jaiden seassa peltotöitä tehdessään kesällä1939 ja laittoi minut yksin hevosen selässä pihaan kaivolle, jossa äiti nosti minut pois hevosen selästä. Tästäkin on valokuva.

Pieni lapsi pullean hevosen selässä! Ei ihme, jos minulla on ollut hyvä tasapaino ja rakkaus hevosiin ja muihinkin eläimiin. - En muista isääni, kun hän joutui talvisotaan 30.11.1939 ja kaatui siellä 7.2.1940 Pukitsanmäen kovissa taisteluissa. Olin tokaissut jalkaa maahan iskien: "Voi voi sitä Molotohvia, kun tappoi minulta isän!".

Väinö-isä, minä ja äiti

Salme ja Soini kesällä 1939

Äitini solmi uuden avioliiton lapsirakkaan Ilmari Monosen kanssa heinäkuussa 1941. Hän joutui lähtemään heti jatkosotaan ja sodan pelossa ja jännityksessä varhaislapsuuteni kului. Äiti teki yksin miesten työt ja naisten työt kun ulkopuolista apua ei saatu. Äiti joutui korjaamaan lehmiaitoja, kun lehmät karkasivat metsässä naapurin maille.

Äitini ja Ilmari Mononen

Me lapset, minä 4v. Ja Soini 2,5v. olimme paljon kahdestaan. Äiti oli varoittanut mm. että tulitikkuihin ei saanut koskea, ettei syty tulipaloa. Pelkäsin pitkän aikaa isonakin tulitikkuja. Olin isosiskona veljeni vartija ja tunsin sen vastuun. Äiti joutui meidät jättämään kahdestaan asioidessaan 3,5 km:n päässä Polvijärven kirkolla. Silloin piti laittaa eteisen ovi ruokkiin eli säppiin eikä ovea saanut avata muille kuin äidille. Meitä pelotti kovasti ja äitiä myös jättää

meidät kahdestaan. Usein oli ilmahälytyksiä kirkolla ja äiti oli hädissään meistä. Me kulutimme aikaamme tuvan ikkunan ää-

ressä laskien, että nyt on äiti siinä ja siinä kohtaa menossa tai tulossa. Siihen aikaan kulki myös mustalaisia ja niitäkin pelkäsimme. Onneksi ei mitään sattunut.

Talvella 1944 minä putosin vinttikaivoon, kun keksimme kiikkua riu,ussa, josta oli kappa eli sankko poissa. Minä kiikutin veljeäni ensin kulmittain ohjaten kädelläni ettei veli putoa kaivoon. Kun minun vuoroni tuli otin vauhtia avonaisen kaivon suun yli ja hupsista putosin suoraan kaivoon. Vesi pomputti minut ylöspäin ja refleksinomaisesti nostin kyynärpäät avannon reunalle ja huusin veljelleni: "Soini, mene kiireesti sanomaan äidille, Salme putosi kaivoon!" Sitä toistin monta kertaa. Samanaikaisesti yritin ponnistaa itseäni avannon reunalle istumaan. Kolmannella yrityksellä se onnistui. Ajattelin, että jos nyt en pääse, niin en sitten yritäkään. Kuulin kun äiti huusi sisarelleen, että tuo hiilikoukku. Äiti tuli kaivolle itku kurkussa ja hädissään kysyi: "Missä se Salme on?" Hämmästys oli suuri, kun vastasin, että täällä! Äiti sai nostettua minut kurkotettuaan ottamaan ojennetusta kädestäni kiinni. Se oli ihmepestäminen! Muistan tapahtuneen hyvin elävästi. Oli pyhäpäivä ja minulla äidin ompelema kaunis mekko ja paksu talvitakki päällä. Minulle vaihdettiin kuivat vaatteet ja nostettiin lämpimän uunin päälle, etten vilustuisi. Veljeni istui järkyttyneenä tuvan pöydän ääressä eikä saanut sanaakaan suustaan. Hän oli 5-vuotias ja minä 7-vuotias.

Samana keväänä sairastuin kurkkumätään ja jouduin Horsmanahon kansakoululle kulkutautisairaalaan. Siellä oli vain poikia ja minua nolotti olla yksin tyttönä. Se oli rankka kokemus. Vieraat saivat käydä ikkunan takaa katsomassa. Oli kova ikävä kotiin.

Sukupolvet vuosisatojen takaa elävät ja vaikuttavat minussa. En tunne heidän tarinaansa. Eletty elämä 80-vuoden kokemuksella antaa läpileikkauksen lähisuvun kohtaloihin, valintoihin ja luonteeni muovautumiseen.

Päällimmäisenä nousee esille kiitollisuus siitä, että minusta tuli minä.

Muistelmani on kunnianosoitus sitkeille, osaaville, uhrautuville sukuni ihmisille. Pisara heistä on osa minua ja jatkuu lapsissani, lapsenlapsissani jne.

Kirjan lopussa on liitteenä kuvaus työhistoriastani Harjamäen sairaalassa. Osia siitä on julkaistu aikaisemmin kirjassa Harjamäki muistoissamme.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi